

MESLEK SEÇİMİNDE VELİ ETKİSİ

Ebeveynler ve bakım verenler çocukların bütün gelişim dönemlerinde yanında olmayı ve onların karşılaşılabilecekleri tüm problemleriyle ilgilenmeyi isterler. Velinin en çok yanında olmak istedikleri konulardan birisi ise geleceği planlamak ve meslek seçmek olabilir. Fakat meslek seçimi konusunda çocukları yönlendirmeden önce velilerin bu konudaki sorumluluklarının farkına varması ve meslek seçimi ile ilgili genel ilkeleri öğrenmeleri gerekir.

Meslek seçimi ilgili en temel ilke bireyin kendini tanıması olabilir.

Veliler meslek seçimine yardımcı olması için velisi buldukları öğrencileri tanıması gerekir. Çocuğun ilgi, yetenek ve değerlerinin tanınması için çalışmalar yapılmalı ve gerekli yardımlar alınmalıdır. Sadece toplumsal saygınlık, iş garantisi ya da kazanç odaklı düşünmek ailelerin yaptıkları en büyük yanlışlardandır.

Meslek seçimi söz konusu olduğunda ailelerin beklentileri de ortaya çıkar. Bu beklentiler şu şekilde sıralanabilir.

- Çocuğunun iyi bir geleceğe sahip olduğunu görmek
- Kendi mesleğinin devamını sağlamak
- Çabalarının karşılığını almak
- Kendi hayalindeki mesleği seçtirmek
- Gurur duyma isteği
- Hayatta bir dayanağı olduğunu bilmek

Velilerin beklentileri olduğu kadar meslek seçecek olan çocuğun da beklentileri vardır. Öğrenci:

- Kendi bağımsızlığını kazanmak,
- Bireysel kimliğini bulmak,
- Toplumsal kimliğini bulmak,
- Aileden ayrılmak,
- Kendi kişiliğini, karakterini ortaya koymak,
- Hayatını düzenleme gücünü, hayat üzerindeki kontrolünü kazanmak,
- Kendini toplum içinde sınamak ister.

Ailelerin meslek seçimi döneminde aşağıdaki cümleleri kurmaları doğru değildir.

- Ben olamadım sen olacaksın.
- Komşunun çocuğu senden daha başarılı.
- Bak kardeşine senden daha iyi yapıyor.
- Ancak senin gibi biri bu mesleği seçer.
- Sen onu beceremezsin.
- Yapamazsın demek ve hayalleriyle ilgili dalga geçmek doğru değildir.

Ailelerin aşağıdaki cümleleri kullanması ise çocuğun meslek seçiminde sorumluluk almasını kolaylaştırabilir.

- Bu işi yapabileceğini biliyorum.
- Çaba gösterdiğin zaman başarılı olduğunu görüyorum.
- Kararlarına güveniyorum.
- Başaracağına inanıyorum.
- Yapabilirsin.
- Çabaların benim için değerli.

gibi takdir edici motive edici cümleler kullanılmalıdır.

Meslek seçimi sürecinde öğrencinin desteklenmesi gereken diğer konu kendini tanıması sürecinde öğrencinin yetenekleri, ilgileri ve mesleki değerlerinin farkına varmasıdır. Öğrenci hangi yetenek alanlarında başarılı ve bu yetenek alanlarına uygun hangi meslekler var? Öğrencinin ilgileri neler? bu gibi sorulara öğrencinin cevap bulmasına yardım edilmeli ve desteklenmelidir.

Öğrencinin yetenekleri yaptığı işte başarılı olmasını sağlar. Öğrencinin ilgileri geliştirildiğinde ve uygun meslekle eşleştirildiğinde ise öğrencinin yaptığı işten mutlu olmasını sağlar. Mesleki değerler ise öğrencinin seçeceği mesleğin çalışma ortamı, iş bulma olanakları, kazanç durumu, toplumsal saygınlık durumu, güvenlik gibi durumların farkına varıp mesleği gerçekçi biçimde değerlendirmesini sağlar.

VELİLERE TAVSİYELER

- Çocuğun ilgi ve yeteneklerini daima ön planda tutmak ailenin meslek seçimindeki en temel sorumluluğudur.
- Deneyimlerin çocuğa yol gösterici olarak aktarılması önemlidir. Fakat ailenin kendi meslekleri ya da hayallerindeki meslekle ilgili baskıcı yönlendirme yapması doğru değildir. “Bizim zamanımızda” ya da “Ben senin yaşıdayken” ile başlayan cümleler, genellikle gençlerin duymak istedikleri cümleler değildir. Deneyimlerin bu şekilde aktarılması doğru olmayacaktır. Elbette deneyimler anlatılmalı ve yönlendirmeler yapılmalı ancak öğrencinin ilgi istek ve ihtiyaçları da göz önüne alınarak baskıcı olmamak kaydıyla fikirler belirtilmelidir. Karar öğrenciye bırakılmalıdır.
- Çocukların ilgi ve yeteneklerinin farkına varmalarını ve farklı meslekleri tanımalarını sağlamak önemlidir. Farklı meslekleri araştırması konusunda destekleyici olunmalıdır.
- Özellikle ergenlik döneminde olan bir birey için takdir edilmek, motive edilmek oldukça önemlidir. Bu yüzden onları başarısızları ile yargılamak yerine başarıları ile takdir etmek gerekir.